

BISERICĂ ȘI ȘCOALA

On. Direcțiunea Liceului „M. N. Coarță”
Arad

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Demian Tudor

ABONAMENTUL:
Pentru particulari pe an 6000 lei.

Nr. 2072/1946.

ANDREI

din mila lui Dumnezeu dreptcredinciosul Episcop al Eparhiei Aradului
Ienopolei și Hălmaagiului.

Prea Cucernicilor și Onoraților membri din cler și mireni ai Adunării noastre Eparhiale, har și milă dela Dumnezeu-Tatăl și dela Domnul nostru Iisus Hristos, iar dela smerenia Noastră arhierescă binecuvântare.

In temeiul art. 132 și 134 din Statutul pentru organizarea Bisericii ortodoxe române, convocăm Adunarea Eparhială a Aradului în sesiune ordinară pe ziua de

Duminecă, 19 Maiu 1946.

ora 9 dimineața, când se va oficia Sfânta Liturghie și Chemarea Duhului Sfânt în Catedrala din Arad, după care va urma deschiderea Adunării Eparhiale, în sala festivă a Academiei Teologice.

Arad în 2 Maiu 1946.

† ANDREI
Episcopul Aradului.

„TUTUROR TOATE M'AM FĂCUT”...

Nu vreau să fiu greșit înțeles. Am zis că a trecut vremea turnului de fildeș; că preotul trebuie să coboare în arena luptelor ideologice, dar nu pentru a se lăsa purtat de curent, ci pentruca să arate tuturor calea creștinismului și să aline dureri, să ajute, în numele învățăturii pe care o reprezintă.

„Turnul de fildeș” trebuie înțeles numai ca o rezervă a preoțimii față de treburile acestei lumi, rezervă izvorâtă din conștiința că preotul are pe pământ o misiune cerească. E adevărat: preotul este în lume și pentru lume, dar nu din lume. „De ați fi din lume — zi e Domnul către ucenicii săi — lumea ar iubi ce este al său; dar pentrucă nu sunteți din lume, ci eu v'am ales din lume, pentru aceea vă urăște lumea” (Ioan 15, 19). Prin aceste cuvinte de foc Iisus Hristos a pus pecete de noblețe pe fruntea preoțimii, și vai aceluia care coboară în nevrednicie fruntea cu această divină stemă! Da.

Preotul este un nobil. Dar noblețea lui nu e din stirpe de sânge, ci din stirpe spirituală. În această conștiință a nobleței slujirii sale, e turnul de fildeș. Din acest turn de fildeș trebuie să coboare. Dar să nu-l uite niciodată! Inseamnă această conștiință o izolare? O îndepărtare de popor? Sau, cum s'ar spune, o atitudine nedemocrată?

Mediul în care lucrează preotul ortodox român este cu desăvârșire democratic. Cine se 'ndoește de acest lucru, n'are decât să studieze „Legea și Statutul de organizare a Bisericii ort.-române” și să observe aplicarea lor în viața noastră bisericească, mai ales în Ardeal unde stăruie încă umbra Marelui Șaguna și unde poporul carele suportă datoriile în organismul viu al Bisericii, își exercită și drepturile de a-și alege preoții, și reprezentanții săi și de a hotări în toate chestiunile, afară de cele pur spirituale. Participarea laicilor la exercitarea pu-

terii bisericești în proporție de 2/3 (două treimi) este cea mai caracteristică amprentă a sistemului democratic constituționalist, care nu de azi dăinue în Biserica noastră. Așa încât pretenția de democratizare a Bisericii vine prea târziu și este îndreptățită numai în cazurile izolate, când anumite persoane nu sunt pătrunse de spiritul democratic de veacuri al Bisericii și calcă Legea și Statutul de organizare a Bisericii, în ființă și azi.

Așa încât, din sămburele de veacuri și din actuala ambianță democrată a creștinismului nostru nu poate ieși nimic antidemocratic, de cât prin abuz. Și clerul ca și poporul, prin activitatea lor în slujba Bisericii, confirmă democrația. În sprijinul acestei afirmații las ca să vorbească glasul unui laic, și anume d. Barbu Zevedei (în art. Biserica și Partidele politice, ziarul „Victoria” din 15 Dec. 1945). El scrie — indiferent de intențiile articolului — despre acest adevăr incontestabil că „Biserica română, fără să se confunde cu o structură politică și socială, a rămas alături de popor, sprijinind interesele vitale ale acestuia... Invățătura de carte a poporului depinde în tradiția noastră în prima linie de biserică. Găsim slujitori ai bisericii care prin cuvântul și fapta lor, cum este Popa Șapcă, Popa Neagu, Andrei Șaguna, au luptat pentru ridicarea socială a poporului. Dar mai mult decât atât, sunt unele momente din istoria neamului când biserica a format coloana principală de rezistență națională a poporului... Biserica, urmând aceeași veche tradiție, are și azi același rol organic în viața poporului”.

În ce ne privește special pe noi, putem spune fără teamă de contradicere, că preoția este democrată prin însăși ființa ei. Numirea de „cler” ce i s'a dat înseamnă: „soarte, stare aleasă, sfântă” (v. Dr. N. Popovici: Manual de Drept bisericesc pg. 79). Aceasta nu înseamnă o îndepărtare de popor, o clasă suprapusă, ci o apropiere de poporul dreptcredincios prin misiunea pentru care a fost ales preotul de însuși Mântuitorul Hristos. El însuși zicea: „eu v'am ales din lume”. I-a ales pentru misiune. Pentru a-i apropia de inima poporului. I-a ales din lume, căci într'adevăr preoții nu sunt democrați numai de-acuma, ci de totdeauna. Preotul e democrat prin naștere, căci vine dintre cei sărmani, dar e democrat mai ales prin misiune, căci vine pentru cei sărmani. Preotul dela țară e atât de aproape de popor, încât se rustifică cu totul și se face o apă și-un pământ cu păstorii săi. Unii s'au „democratizat” atât de bine, încât nu se deslăpesc de

poporeniilor lor nu numai în biserică, dar și în alte locuri... Dar totodată el este și nobil, însă numai prin chemarea sa nobilă. S'a spus că preotul este „amicul bogăților”. Da, dar este și „amicul săracilor”. El nu este numai al unor clase sociale. Dacă ar fi numai al unora, și-ar trăda misiunea de frate al tuturor. El este al tuturor, indiferent de clase sociale. În asta constă democrația lui.

Am primit odată reproșul, că preoții nu s'au apropiat nicidecum de oamenii sărmani. Atunci mi-am adus aminte de un comunicat pe care câțiva preoți de aci l-au publicat, acum 4 sau 5 ani, în ziarul „Știrea” din Arad, cu prilejul invitării ce li s'a făcut, ca să țină conferințe pentru muncitorii din Arad. Am aflat ulterior acel comunicat, și pentru risipirea oricăror nedumeriri îl citez: „Reprezentanții Bisericii noastre străbune fac din toată dragostea această muncă duhovnicească, cu rugămintea de a nu fi puși în situația dificilă de a acoperi anumite greșeli iscate în unele întreprinderi din lăcomia patronilor. Ei (preoții) vor fi retribuiți pentru munca prestată numai de către inimile auditorilor pe care doresc să le umple de darurile Duhului Sfânt. Nu vor mai ales să fie puși în fața unui public căruia i s'a impus participarea la aceste conferințe. Ele izvoresc din dragoste părintească și vor să fie primite în mod voluntar și cu aceeași dragoste”. Amintesc acest document al trecutului — nu din duh de laudă, ci din dorința de a limpezi o chestiune — și cu aceasta mă socotesc chit față de reproșul pe care l-am primit, fără să mai remarc, că nu numai cu vorba, ci și cu fapta, oamenii Bisericii au luptat și luptă pentru cei sărmani. A știut cineva până acum, că parohia ortodoxă din Arad a întrebuițat o cincime din bugetul său pentru ajutorarea săracilor, până la concurența sumei de peste 3 milioane, în anul trecut? Nu mai scriu despre alte binefaceri ale oamenilor Bisericii, care vreau să rămână tănuite, pentruca răsplata lui Dumnezeu să vie la arătare (Mat. 6, 4).

Iată, așa înțelegem pe preotul vremurilor noastre. El trebuie să coboare din turnul de fildeș în vâltoarea frământărilor din lume, să ajute la promovarea binelui între oameni. Asta înseamnă a fi democrat. Precum un luptător medieval coboară pe câmpul de luptă, pentru biruința domnului său și nu uită cetatea, în care se retrage la timpul oportun, tot astfel și preotul trebuie să coboare din turnul de fildeș, pentru biruința lui Hristos, Domnul său, dar să nu-și uite niciodată turnul de fildeș al conștiinței că împlinește în lume nu treabă pământ-

tească, ci misiune cerească. Cavalerul, care uită cetatea de unde pornise la luptă, rămâne singur, de izbeliște. Porțile se ridică, iar cetatea, sprijinul, siguranța lui în luptă, pentru dânsul nu mai poate face nimic. Preotul care uită turnul de fildeș, luptă mereu, dar unde e țelul său înalt? Lupta lui nu mai e de folos pentru Biserică, dacă el nu-și dă seama că este în lume, dar nu din lume. Dar despre acestea, cu alt prilej.

Presviterul B.

Din Pastoralele de Paști

Din pastorala P. S. Episcop VASILE al Timișorii

Praznicul Sfintei Invieri a Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos este pentru noi cel mai binevenit prilej de a ne lămurii, prin adâncirea însemnătății lui, credința noastră creștinească. Prilej de a scoate din bucuria noastră de praznic, ca dintr'un bogat izvor de înviore și întărire, puternice îndemnuri pentru adâncirea și sporirea vieții noastre creștinești la înălțimea celor mai alese neamuri ale pământului întru trăirea adevărului creștin.

Pentru Mântuitorul Iisus Hristos patima și moartea au rodit înălțarea din mormânt întru slavă cerească, prin minunea învierii. Aceasta pentru că, deși Dumnezeu fiind, de o ființă cu Tatăl și cu Duhul, a luat asupra Sa slujirea pentru mântuirea noastră, smerindu Se pe Sine până la moarte și îngropare.

Calea înălțării din mormântul păcatului și al suferințelor ce îndurăm de pe urma lui este aceeași și pentru noi. Se cere însă să știm da suferinței noastre semnificația duhovnicească de împreună-pățimire a noastră cu Iisus Domnul. După cum nemincinos ne chează această dumnezească Scriptură, prin gura Sfântului apostol Pavel, asigurându-ne: „că dacă am murit împreună cu Hristos, împreună cu Dânsul vom via”.¹⁾ Aceasta pentru că fiind Domnul Iisus capul Bisericii, corpul Său, iar noi creștinii, membrii Bisericii, membrele corpului Său, ceea ce s'a petrecut cu El, după ce a pățimit și s'a îngropat, se va petrece și cu noi. Dacă El adevărat, p. in patimă și moarte a ajuns la slavă, după înviere, și noi suntem în drept să nădăjduim de a ne face părtași de aceeași slavă și viață nesfârșită, cum au mărturisit și învățat și sfinții Părinți ai Bisericii noastre. Ca, de o pildă, Sfântul Ioan Gură de Aur când zice: „Nouă ne este dat să purtăm cel mai strălucit nume: acela de creștini, fii ai lui Dumnezeu, prietenii Fiului lui Dumnezeu, corpul duhovnicesc al Lui”.²⁾ Se înțelege de sine această stare ne obligă mult. Împlinirea acestor obligații creștinești cer luptă neîntreruptă. Căci: „din Adam ne tragem toți, fără merit, dar a trăi în Hristos, aceasta e o

grea îndatorire, o luptă fără preget...”³⁾ Prin această luptă participăm însă la viața cea după chipul Domnului. Suntem în comuniune duhovnicească cu El, „Capul”, ca niște membre ale corpului Lui. Și părtași, în același timp, rodurilor slujitii Lui mântuitoare. Și bogăției de har sfințitor ce a răsărit de pe urma ei din mormântul de pe Golgota, odată cu învierea Domnului. De aceea: „este o datorie de onoare pentru noi ca prin toată știința și viața noastră să preamărim pe Domnul, Care și El ne-a preamărit pe noi”, cum ne învață Sfântul Ignatie de Dumnezeu-Purtătorul.⁴⁾ Numai acela slăvește însă, cu adevărat pe Iisus Hristos Domnul nostru — Care a pățimit, a murit și a înviat pentru noi — care și el își poartă suferința ziklor grele de azi cu aceeași răbdare ca și Mântuitorul. Care deci, și el moare păcatului, lepădând legăturile lui și învie, începând o nouă viață în Domnul, mai adânc creștină, mai străbătută de credință și mai bogată în fapte bune; învie — așa zicând — împreună cu Domnul. Prin sfințele Așezăminte chivernisite de Biserica noastră străbună „Domnul nostru Iisus Hristos aruncă mereu în ogorul sufletului nostru sămânța vieții și sâdește în inima noastră puterea nemuririi, care nimiceste în noi toată stricăciunea”, cum luminos ne învață Sfântul Ciril din Alexandria.⁵⁾ Dela noi se cere însă, să avem ogorul minții și al inimii noastre mereu pregătit pentru primirea semințelor bineroditoare ale adevăturilor și povețelor dumnezeiești, ce ni le imbie duioasa noastră maică Biserica. Și să purtăm statornic grijă ca, la lumina și căldura harului ceresc, această duhovnicească semănătură să rodească belșug de gânduri și fapte cu adevărat creștinești în viața noastră...

Din pastorala P. S. Episcop NICOLAE, al Oradiei

Sunt două feluri de prăznuire a Paștilor: Unul duhovnicesc și ceresc, bine plăcut lui Dumnezeu și unul trupesc și lumesc, de care se bucură diavolul și ingerii lui.

Duhovnicește prăznuiește Paștile — spre zidirea lui și spre bucuria cerului — acela, care, în timpul sfântului și marelui post, rugându-se și luptându-se neconținut și crâncen cu sine însuși, a răstignit, a omorât și a îngropat pe omul cel vechiu din el, pe omul pământesc, cu toate păcatele și fărădelegile lui, pentru că în locul lui să se nască și să se ridice prin puterea harului Domnului nostru Iisus Hristos, omul cel nou, omul duhovnicesc, omul luminii și al adevărului, omul virtuții și al sfințeniei, omul bună-tății și al iertării, omul iubirii și al îndelungei răbdări, omul smereniei și al ascultării — cu un cuvânt omul cel după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, omul în care crește, se întărește și priso-sește dumnezeiește viața cea nouă, fericită și nemuritoare a cerului.

¹⁾ II. Tim. II, 11.

²⁾ Omil. la ev. Ioan XIX, 3

³⁾ Fer. Augustin: Cuv. 273, 7.

⁴⁾ Către Efeseni II, 2.

⁵⁾ Cuv. IV, 2 la evang. d. In.

Trupește — deci după plăcerea ucigașă a diavolului — petrece Paștile acela, care străbătând postul păresimilor fără nici un gând de căință, de îndreptare, și de întoarcere la Dumnezeu, merge și în aceste zile luminate orbește înainte, pe drumul larg și atât de ușor de călcat al păcatelor și fărădelegilor sale. Unul ca acesta batjocorit de poftă desfrâncăză și acum, împins de lăcomie se îmbuibă înainte, chinuit de duhul măririi se trufește, stăpânit de avuție înșală, nedreptățește și fură fără rușine, aprins de mânie se ceartă și suduie, se bate și ucide, doborât de patimă se îmbată și mai prejos de cele necuvântătoare se arată, și așa mai departe.

Iubite creștine! Tu cu cine și cum prăznuiești astăzi Paștile? Cu fiii luminii, după voia lui Dumnezeu? Sau cu fiii întunerecului după voia diavolului? Răspunde... Răspunde răspicat pentru ca să-ți poți da seama, până mai este vreme, de drumul și de soarta vieții tale. Răspunde pentru tine... Dar, răspunde și pentru Mântuitorul și Stăpânul vieții tale, Cel înviat din morți, Care așteaptă astăzi acest răspuns al tău... Dacă ți-ai frânt inima și te-ai spălat în lacrimile căinței, dacă te-ai deslegat de legăturile păcatelor tale, prin iertarea spovedaniei, și te-ai împreunat cu Domnul la Cina Lui cea de taină, atunci vino, grăbește, căci El te așteaptă să-ți împărtășească, acum, bucuria cerească a îmbrățișării Sale pline de iubire și mulțumire. Dacă ai rămas impietrit în fărădelegile tale, dormind somnul adânc și de moarte al păcatului, atunci deșteaptă-te, cel puțin acum, și te scoală, și te apropie cu încredere ca să te lumineze și pe tine Hristos Domnul, cu lumina dumnezeieștii Sale Invieri, și să te întărească și pe tine cu puterea Sa în calea adevărului, a curăteniei și a sfințeniei, și să-ți împărtășească și ție celui venit în ceasul al doilea sprezecilea, îmbrățișarea milostivirii Sale mult iertătoare și îndelung răbdătoare...

Sfintele Paști trebuie să fie și pentru noi ceea ce au fost pentru Domnul nostru Iisus Hristos: piatră de hotar, răscruce de drum, veac nou. Noi toți trebuie să luptăm cu ajutorul Domnului până ce vedem împlinindu-se aievea și în noi moartea morții noastre, biruința vieții vecinice, stăpânirea nestrăicării și strălucirea sfințeniei. Căci numai așa Invierea Domnului va fi cu adevărat și invierea noastră, numai așa ne vom naște și noi ca „făptură nouă”, cu o viață nouă, numai așa nu vom mai viețui noi întru noi, ci Hristos prin noi, numai așa vom ajunge să urâm tot ceea ce am iubit până acum, cu iubirea lumii, și să iubim cu iubirea lui Hristos, tot ceea ce am urât până acum cu ura lumii acesteia...

Din pastorală P. S. VENIAMIN, al Caransebeșului.

Stăm iarăși în fața celei mai mari minuni a lumii, a Invierii din morți a Fiului lui Dumnezeu, a Mântuitorului nostru Iisus Hristos și exclamăm cu apostolul Toma: „*Damnul meu, și Dumnezeuul meu*”. (Ioan, 20, 28), iar la glasul de bucurie al ingerilor: „*Nu este aici, ci s'a sculat*”, (Luca, 24, 6), împreună cu mironosițele mucri, plini de bucurie alergăm și noi să împărtășim tuturor vestea cea mare: „*Hristos a înviat!*” Și de atunci și până la sfârșitul veacurilor, credem cu tărie în dumnezeirea Mântuitorului Hristos, „*Unul născut, carele din Tatăl s'a născut mai înainte de toți vecii... Dumnezeu adevărat, din Dumnezeu adevărat, născut, iar nu făcut... carele s'a răstignit pentru noi și a treia zi a înviat... și a cărui împărăție nu va avea sfârșit*”. (Simbolul credinței). Intăriți în această credință răspundem cu salatul de biruință: „*Adevărat a înviat!*”!

În fața mării și înfricoșatei taine a morții la care suntem supuși cu toții și în fața căreia stăm neputincioși, de oarece de oameni nu a putut fi rezolvită, vine Mântuitorul lumii și ne aduce mângâierea, ca să nu ne mai îngrozim în fața morții, ci să credem, că trecem, după valea plângerii, într-o altă viață mai bună, „*unde nu este durere, nici întristare, ci viață fără de sfârșit*”. Se poate o mai mângâitoare întărire a omului, la trecerea din această viață pământească, de care ne legăm atât de mult, decât cuvintele Mântuitorului: „*Eu sunt învierea și viața; cel ce crede întru Mine, de va și muri, viu va fi!*”!

Aici zace taina nespusei bucurii ce ni o aduce luminatul praznic al Paștilor. Să mulțumim Tatălui din ceruri că ne-a invrednicit, că după necazurile crâncenului războiu prin care am trecut și care a lăsat multe răni pe trupul țării reintregite, să ajungem marele praznic creștinesc al Invierii Domnului, care: „*celor din morți mânturi viață le-a dăruit*”. Mare este bucuria, pentru că prin Invierea Domnului s'a arătat dumnezeirea Mântuitorului Hristos și biruința dragostei contra urei, a adevărului contra minciunii, a luminei contra întunecului...

În toate umilele noastre bisericuțe, care au luminat calea spre mântuire a sufletelor, răsună astăzi cântările de bucurie: „*Aceasta este ziua care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim într'ânsa*”. (Ps. 117, 23). Bucuria tuturor este mare, pentru că prin puterea dumnezeiască a lui Hristos, osândă păcatului, prin care a intrat moartea în lume, a fost ridicată și prin Invierea Lui ne-am făcut părtași darurilor Lui mântuitoare.

Aceasta este ziua împăcării, a iertării, a înfrățirii în dragoste, a milei arătată în faptă față de aproapele: „*unii pe alții sa ne îmbrățișem, să zisem fraților celor ce ne urăsc pe noi și să iertăm toate pentru Inviere*” (Catavasiile Paștilor)...

Trăim vremuri epocale pentru soartea neamurilor, când se făuresc condițiile de pace, dela cari depinde și viitorul nostru ca popor cu frica lui Dumnezeu. De aceea se cuvine ca ziua păcii mult așteptată să ne găsească pe toți într'o unire și solidaritate desăvârșită în jurul sfintelor altare ale Bisericii noastre strămoșești, ocrotitoarea și pavăza noastră ca creștini și români în decursul veacurilor, căci numai astfel ne vom putea învrednici de o viață mai bună și de dreptate socială în deplină libertate, trăind în frățietate cu toții fără deosebire de limbă, rasă și religie, căci cu toții suntem fiii aceluiaș Tată din Ceruri, care conduce lumea cu înțelepciunea Sa nepătrunsă de mintea omenească.

Sfânta noastră Biserică, care ne îmbie prin Sf. Taine lecurile pentru tămăduirea și mântuirea sufletelor noastre, a arătat oamenilor calea care duce peste Golgota la groapa deschisă, ca să se convingă aceea, că Domnul nu este acolo, ci *călcând moartea pe moarte, a înviat*, și s'a mutat la Cer, ca să ne arate, că ținta vieții noastre nu poate fi pe pământ, ci spre Cer, spre Tatăl, din a cărui dragoste nemărginită ne-a venit mântuirea prin Fiul său, Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

Neîncetat vă rugați cu osârdie pentru „pacea a toată lumea, și ca „*cealaltă vreme a vieții noastre în pace și întru pocăință să o petrecem*”.

Trebue să uităm toate împărecherea și invrăjbirile cari ne-au desbinat și să facem într'un singur gând și o singură simțire zid în jurul slujitorilor sf. noastre bisericii, părinții buni ai poporului, ca pășind pe calea arătată de Mântuitorul să scăpăm din robia păcatului ca „*viață să avem*” și să devenim întru El *făpturi noi*, făcând pururea voia cea sfântă a Lui.

Despre ce să predicăm?

Duminecă în 12 Mai 1946 să vorbim despre:
PERSOANA MÂNTUITORULUI (II).

Despre istoricitatea și divinitatea Mântuitorului, pe lângă cuvântul Bibliei și crezul Bisericii, ne mai vorbește *convertirea Apostolilor, urmată de răspândirea minunată a creștinismului*. Cum se poate ca niște oameni simpli să revoluționeze lumea și să producă „cea mai formidabilă mișcare spirituală pe care o cunoaște lumea” (Diamandi)? Cum au putut niște „nebuni” să influențeze mersul omenirii și să obțină succese atât de extraordinare, când știut este că „nebulă nu reușește niciodată”? Atâtea veacuri, omenirea a fost victima unor iluzii? În plină lumină istorică, într'o epocă de civilizație greco-romană, de cultură europeană, s'au putut ține oamenii de minciuni și mistificări grosolane, de ficțiuni și păcăleli, cum le place negativistilor să susțină? Dar în felul acesta putem nega totul. Putem nega pe Platon și Aristotel, pe Alexandru și Napoleon, pe Dante și Goethe, pe orice om, al cărui nume și operă ne incomodează. Negăm cu cinism orice dovadă despre

existența lor istorică, sau contestăm autenticitatea dovezilor care ne vorbesc despre viața și opera lor, și procesul e gata.

Se spune că apostolii au creat pe Iisus și au scris Evangheliile, de unde urmează că religia creștină e opera Apostolilor și Iisus produsul, nu întemeietorul creștinismului. Dar în acest caz, Apostolii merită o admirație mai mare decât eroul și idealul creat de ei. În realitate, „Apostolii și primii creștini, oameni simpli și intuitivi, nu s'au îndrăgostit și entusiasmat atât de o doctrină, cât mai cu seamă de o persoană, care i-a impresionat în chip cu totul deosebit, prin însușirile sale cu desăvârșire excepționale”...

„Credința, entuziasmul și eroismul unic al primei generații creștine nu se explică deloc, dacă nu presupunem la originea acestei uriașe mișcări spirituale un om de proporții nebănuite. O simplă legendă nu putea deslănțui niciodată, atâtea dragoste și venerație, atâtea pasiune și spirit de jertfă, atâtea patimi furtunoase” (Diamandi) și persecuții sângeroase. Mor oamenii de dragul unor idei sincere și idealuri scumpe, dar încă nu s'au găsit oameni care să renunțe la viața de dragul iluziilor, a falsurilor, a minciunilor, a legendelor și miturilor născocite de ei înșiși.

Iudeii constituie alt argument puternic pentru istoricitatea și divinitatea Mântuitorului. Nu în vremuri imemorabile, într'o țară misterioasă, în mijlocul unui popor primitiv, fără istorie și fără religie, ci în plină istorie, în vremuri și locuri cunoscute, în mijlocul unui popor și azi în viață, cu cea mai veche tradiție culturală și cu „cea mai formidabilă organizație religioasă, pe care o cunoaște istoria omenirii”, se desfășură toată viața și activitatea Mântuitorului. Se putea ca într'o astfel de vreme și într'un astfel de mediu să se țină Apostolii de mituri și de iluzii, prin care să inducă omenirea în eroare? Mai mult: mitologii și mitomanii vremii noastre ar trebui să se rușineze în fața acestui popor, care a acoperit pe Iisus cu toate bârfelile și cu toate insultele, dar nu a mers așa departe, încât să-i tăgăduiască și existența istorică. Talmudul a înjosit pe Iisus cât a putut, dar nu l-a aruncat în neant. — De altă parte, necredința iudeilor în Mesia-Hristos — precum scriu proorocii și Evangheliile — răspândirea și urgisirea lor printre toate neamurile pământului, confirmă extraordinar adevărul Scripturii și dumnezeirea creștinismului. Iudeii sunt în toată lumea martorii lui Iisus Hristos, dovada evidentă a existenței și divinității sale (vezi Lc. 21, 20-24).

Ereticii, rebelii și adversarii Bisericii, cum s'ar fi ridicat într'un glas cu scriitorii păgâni, împotriva creștinismului, dacă religia creștină n'ar avea caracter istoric. Este unul dintre meritele excepționale ale Apostolilor și ale Bisericii primare, că față de o

viață atât de luminoasă, atât de curată și de minunată, ca a Mântuitorului, au ferit credincioșii de legende, au înlăturat scrierile apocrife și au priveghiat ca niciun element mitologic să nu pătrundă în scrierile despre viața, învățătura și opera Domnului. Cel dintâi scriitor creștin, adversar declarat al miturilor, este Apostolul Pavel, care scrie ucenicului său Tit să certe aspru pe Cretani, ca să fie sănătoși în credință și să nu se ia după miturile, „basmelor jidovești“ (I, 14). Tot așa atrage atenția episcopului Timotei să se ferească de „basmelor cele lumești“ (I, 4, 7); să fie atent ca Efesenii să nu propage învățături streine, „nici să ia aminte la basme“ (I, 4, 7); că vor veni vremuri când oamenii „își vor întoarce urechile dela adevăr, plecându-se spre basme“ (II, 4, 4). Apostolul Petru scrie cetitorilor săi să nu se ia „după basme mesteșugite“ (II, 1, 16), ci după Hristos, Fiul lui Dumnezeu. Deci primii creștini, dela început sunt înștiințați de Apostoli, ca să fie atenți, la legendele și miturile pe care potrivnicii lor începuseră să le răspândească, pentru a compromite legea cea nouă.

În fine *păgânii*, cu prigoanele pe care le îndreaptă împotriva creștinilor, vreme de aproape trei sute de ani, constituie o dovadă sângeroasă despre istoricitatea și divinitatea Mântuitorului. Persecuțiile încep cu răstignirea Domnului și cu arestarea Apostolilor. Martiriul începe în cele dintâi zile ale creștinismului, cu diaconul Ștefan, cu episcopul Iacob al Ierusalimului, și cu oarecare intermitențe istorice și geografice, ține și astăzi. Prigoanele împotriva creștinilor nu sunt numai dovezi despre superioritatea religiei creștine, dar și probe despre istoricitatea și divinitatea Mântuitorului, deoarece păgânii nu s'au luptat cu norii și cu legendele, ci cu realități istorice: cu persoane concrete care adorau o persoană istorică și urmau o învățătură nouă, care primejduiau dela început religia și mitologia păgână. Cine neagă aceste fapte istorice, reprezintă culmea cinismului și a perversității morale, deoarece nu se poate închipui un cinism mai revoltător și mai scandalos, decât să închizi ochii în fața soarelui și să strigi că nu există; să micșorezi până la desființare orice merit pentru Hristos, pentru dogmă și pentru Biserică; să te ocupi în cărți voluminoase, veacuri întregi, de viața, opera și lucrarea Mântuitorului, ca după toate acestea să spui că nu s'a făcut nimic, că Iisus nici n'a existat, sau dacă a existat e așa de mic și neînsemnat încât nu merită decât să-l batjocorim sau compătimitim, — după aproape două milenii de luptă, de lumină, martiriu și cultură creștină!...

Este demn de remarcat că, după toate adversitățile și desfigurările, persoana Mântuitorului rămâne deapauri luminoasă și divină, admirată și adorată nu numai de ucenicii dar și de adversarii săi. Iată cum își încheie opera unul dintre autorii care i-au negat *divinitatea* (Renan): „Oricâte surprize ne-ar

aduce viitorul, totuși Iisus nu va fi întrecut niciodată. Credința în el va întineri fără încetare, istoria vieții lui va storce totdeauna lacrimi, suferințele lui vor muia cele mai distinse inimi. Toate veacurile vor spune, că nu s'a născut printre fiii oamenilor unul mai mare decât Iisus“... „Odihnește acum în gloria ta nobil inițiator, nu te teme că vei vedea dărâându-se prin vreo greșală edificiul sforțărilor tale. Cu prețul a câteva ore de suferință, care nici n'au atins marele tău suflet, tu ai cucerit cea mai desăvârșită nemurire. Pentru mii de ani, lumea se va înălța prin tine! Steag al contrazicerilor noastre, tu vei fi semnul în jurul căruia se va da cea mai arzătoare luptă. De mii de ori mai viu, de mii de ori mai iubit după moartea ta, decât în timpul petrecerii tale pe pământ; tu vei deveni în așa fel piatra unghiulară a umanității, încât dacă ar încerca să scoată numele tău din omenire, ar distruge-o până la temelie. Între tine și Dumnezeu nu este nicio distincție. Pe deplin învingător al morții, ia-ți în stăpânire împărăția ta, în care te vor urma, pe calea împărătească pe care ai arătat-o, veacuri de adoratori“.

Iată cum se exprimă despre Iisus Hristos unul care i-a negat *istoricitatea* (Couchoud): „Tot ceea ce s'a făcut în Occident timp de cincisprezece veacuri, s'a făcut la umbră uriașe a Crucii.“

„Iisus a urmat lui Cesar în imperiul lumii. Chipul său august e bătut în locul celui al Împăratului, pe monetele de aur din Bizanț. În numele lui i s'a dat lui Carol cel Mare globul cu Crucea pe el.“

„El este acela care dăruiește toate coroanele. Din Roma și Bizanț el trece ca stăpân în societățile din Evul Mediu și la națiunile moderne. Toată puterea vine dela dânsul și se întoarce tot la dânsul. El ajunge ceea ce prevăzuse profetul Apocalipsului: Alfa și Omega, primul și cel din urmă, acela din gura căruia iese o sabie ascuțită, acela care ține cheile morții și ale iadului, acela care închide și nimănui nu deschide.“

„Pentru dânsul oamenii s'au iubit și s'au urit s'au măcelărit și s'au ajutat, au cunoscut extremitățile pasiunii și ale jertfei.“

„Printr'ânsul ei au fost alinați, întăriți, mângăiați, exaltați și frământați în toate chipurile. El este mirajul spre care s'au îndreptat escadroanele nebune ale Cruciaților. El este logodnicul misterios care chiamă în fundul mănăstirilor blânda procesiune a fecioarelor.“

„Pentru dânsul s'a clădit Sfânta Sofie, Catedrala dela Chartres, opera Sfântului Toma, sistemele de morală și metafizică.“

„Orice gând care nu i-a fost dedicat, a fost suspect. De dânsul a depins soarta științei, a frumosului, a rațiunii. El este o forță interioară pe care veacurile n'au putut-o istovi, un vin amețitor a căruia beție n'a luat sfârșit, o lege supremă înaintea căreia

totul se pleacă. El a făcut să se creadă totul, să se suporte totul, să se nădăduiască totul, să se încerce totul. El este marea aventură pe care a încercat-o omenirea.

„Chiar astăzi, Iisus alcătuiește structura intimă a societăților din Occident. Înainte de a se naște, sufletele îi sunt făgăduite. Copilul, de îndată ce a văzut lumina zilei, e botezat în numele lui. El intră deja într'un edificiu spiritual, un edificiu al sufletelor, al cărui plan e definitiv întocmit. Aci, el își va găsi locul său. Va sta în genunchi, în tindă sau în picioare, alături, credincios sau indiferent, dar nu va putea să evadeze. Dacă el nu simte elanul credinței, va simți constrângerea. Chiar dacă ar deveni dușmanul lui Iisus, va fi încă alături de Iisus.

„Ce să zicem? În inima oamenilor, Iisus este nesfârșit de mare. El scapă tuturor măsurătoarelor obișnuite în istorie.

„Una sută de volume n'ajung să-l descrie. Nu există eveniment așa de incalculabil ca acela pe care l-a introdus în lume, imaginea lui Iisus. În acest punct al istoriei s'a hotărât ceea ce va alcătui visul esențial al oamenilor din Occident, timp de milenii“ (Le Mystère de Jésus).

Iată cum se exprimă despre *istoricitatea și divinitatea* persoanei Mântuitorului un scriitor din veacul al 20-lea, convertit la creștinism, după ce a cunoscut toate îndoelile și amărăciunile necredinței (G. Papini): „Neprihănitul Rege, Soarele Dreptății, Domnul Păcii, cel pe care Dumnezeu vrea să-l trimită pe lume, cel pe care Profeții îl apreciază în amurgurile tristeții și ale osândei, îl văzuseră coborând pe pământ ca un fulger în plinătatea isbânzii și a slavei; cel pe care săracii, răniții, hămesiții, batjocoriții, îl adăstău veac după veac, precum iarba uscată adastă apa, precum floarea adastă soarele, precum adastă gura sărutarea și inima alinare; Fiul lui Dumnezeu și al omului, Omul care ascunde pe Dumnezeu în scoarța-i de carne, Dumnezeul care și-a ascuns dumnezeirea în lutul lui Adam, el este, blândul frate de toată ziua, care se oglindește potolit în ochii uimiți ai celor aleși“... „Amintirea lui e vie, pretutindeni. Pe zidurile bisericilor și în școli, pe vârful clopotnițelor și al munților, pe troițele drumurilor, la căpătâiul pa-turilor și pe morminte, milioane de cruci amintesc moartea Răstignitului. Distrugeți frescele bisericilor, luați icoanele din altare și de prin case: viața lui Hristos umple muzeele și pinacotecile. Puneți pe foc liturghiile, ceasloavele și cărțile de rugăciune: îi veți descoperi numele și cuvintele în toate cărțile literaturilor. Chiar și cei care-l blestemă nu fac decât să mărturisească, fără voie, prezența lui.

„Orice s'ar face, Hristos rămâne un sfârșit și un început, o genună de taină dumnezească, între două crâmpene de istorie omenească.

„Păgânismul și creștinismul nu se mai pot con-

topi. Înainte și după Hristos. Era noastră, civilizația noastră, viața noastră începe odată cu nașterea lui Hristos. Ce-a fost înainte de El, putem cerceta și afla; dar nu mai este un bun al nostru, e însemnat cu alte numere, înjghebat în alte sisteme, nu ne mai ațăță patima: o fi frumos, dar e lucru mort. Cesar, pe vremea sa, a făcut mai multă vâlvă decât Iisus; iar Platon propoveduia mai multe științe decât El. Până astăzi se mai vorbește de unul și de altul, dar cine se mai înflăcărează pentru sau împotriva lui Cesar? Unde sunt astăzi platonicienii și antiplatonicienii?

„Hristos, dimpotrivă, e mereu viu în noi. Sunt oameni care-l iubesc; sunt oameni care-l urăsc. Dăinuește o patimă pentru patimile lui Hristos și alta pentru misiunea lui. Iar îndărjirea atâtor oameni împotriva lui, ne dovedește că Iisus n'a murit. Până și cei ce-și vând sufletul Diavolului, ca să-i nege doctrina și existența, își trec viața amintindu-i numele.

„Trăim în era creștină. Nu s'a isprăvit. Pentru a înțelege lumea, viața, pe noi înșine, trebuie să purcedem dela Hristos“ (Viața lui Iisus)*.

Din toate mărturisirile creștinilor, prietenilor și adversarilor creștinismului, se vede limpede că Iisus Hristos este o persoană istorică excepțională, care depășește și stăpânește istoria omenirii. Din scrierile numeroase despre „Viața lui Iisus“, care ne înfățișează o mulțime de Iisus-i, dintre care nu mai ști pe care să alegi și în care să recunoști pe „Iisus Nazarineanul“, se constată îndubitabil că *Iisus Hristos cel adevărat* nu se află în scrierile și sofismele desgustătoare ale adversarilor săi din veacul al 20-lea

* Goethe: „Mă plec înaintea lui, ca în fața revelației divine a celui mai înalt principiu al moralității“.

Napoleon se destăinuia către generalul Bertrand, pe insula Sfânta Elena: „Iată ce mă miră mai mult și ce-mi dovedește divinitatea lui Hristos: și eu am fost în stare să insuflețesc mulțimi care mergeau la moarte pentru mine. Totuși, pentru a aprinde în inimi focul sacru, era nevoie de prezența mea, de firul electric a privirii mele, de glasul meu, de cuvântul meu. De bunăseamă, eu am taina magicea puteri care farmecă pe oameni, dar eu n'o pot împrumuta altuia; nu am putut-o împărtăși niciunui din generalii mei, nici nu cunosc misterul de a-mi eterniza numele și dragostea către mine în inimile oamenilor, spre a face acolo minuni, fără concursul materiei. În privința aceasta așa era și Cesar și Alexandru. La urma urmelor toți vom fi uitați și numele unui cuceritor rămâne numai tema unei lucrări de școală. Ce prăpastie-i între mizeria mea și veșnica împărăție a lui Hristos cel umbit, cel adorat și propoveduit în toată lumea! Atunci murit-a Hristos? Aceasta nu însemnează oare a trăi în veac? Iată ce este tocmai moartea lui Hristos. Nu moartea unui om, ci a unui Dumnezeu!“ — „Credeți-mă, eu cunosc oamenii: Iisus Hristos a fost mai mult decât un om“.

Sterie Diamandi scrie: *Iisus Hristos „nu e o jucărie în voia valurilor vremii, ci cărmăciul încercat și iscusit care vâslește împotriva vântului și deacurmezișul curentului; el nu este expresia unui moment istoric, ci un făuritor de istorie; el nu-i produsul mecanic al mediului și al nevoilor timpului, ci titanul care schimbă mediul și abate cursul omenirii; el nu colectează piese pentru muze, ci creiază o lume nouă; el nu cărpește zdreanța fericirii omenești, ci caută să-i croiască o altă soartă, nu împrumutând și combinând modele cunoscute, ci făurind cu sufletul lui mare, o nouă ordine spirituală, de o splendoare unică în istoria omenirii“* (Fiul lui Dumnezeu, I, p. 369).

(de specia lui Binet-Sanglé), ci în *Evangheliile*, în tradiția apostolică, în crezul și cultul Bisericii, în viețile sfinților și în convingerile martirilor. Aici întâlnim pe Iisus Hristos Mântuitorul lumii, pe care de atâta vreme îl adoră ucenicii și îl urăsc dușmanii; aici întâlnim pe Domnul, care ne-a descoperit *ce este Divinul și ne-a arătat cum poate Divinul să se coboare și să pătrundă în viața umană*; aici întâlnim pe întemeietorul religiei creștine, pe Fiul născut din Tatăl fără de mamă înainte de veci și din Mamă fără de tată, la începutul veacurilor creștine; aici întâlnim *Lumina* care împrăștie întunecul, Viața care înlătură moartea și Iubirea care ne descopere „inima părintească a lui Dumnezeu”.

Intruparea Fiului este introducerea vieții divine în viața umană. Prin Iisus Hristos ni se arată cu adevărat: *ce este religia* — devenită sinonimă cu creștinismul, — cum secretul ființei și a creației este în iubire. În ce chip „viața religioasă este participare la viața divină” (Blondel). Prin Iisus Hristos ni se vedește: *cum se intrupează Duhul* cel fără de trup și cum poate să pătrundă puterea lui Dumnezeu în viață. „Divinul în mijlocul Omenescului, Duhovnicescul în mijlocul Trupescului, Suprapământescul în mijlocul Pământescului, desăvârșita unitate a lui Dumnezeu și a omului, — acesta este misterul esențial al persoanei lui Hristos, prin care se desleagă toate problemele vieții omenești și se împlinesc toate presimțirile și nevoile umanității precreștine. Numai ca simplu învățător omenesc, Iisus nu e în stare să realizeze esențialul tuturor problemelor omului viu: Desăvârșita unire a firii omenești cu cea Dumnezească” (Foerster). Într-o expresie, devenită clasică, definitivă, Clement Alexandrinul lămurște înțelesul întrupării Fiului în persoana Mântuitorului, când spune: „Dumnezeu s'a făcut om, ca dela om să înveți, cum se face omul Dumnezeu”.

De aceea, la întrebarea dela început: *Cine este Iisus Hristos*, nu putem răspunde decât într'un glas cu Tatăl, cu profeții, cu apostolii, cu martirii, cu toți sfinții și cu toată creștinătatea:

Acesta este Fiul lui Dumnezeu Mântuitorul lumii.

Informațiuni

■ **DIN PARTEA FRĂȚIEI MISIONARE** „Frăția Propoveduirii Sfintei Cruci” am primit următorul apel pe care-l publicăm: „La Arad a luat ființă o societate de propagandă religioasă cu scopul de a răspândi învățăturile sfinte, creștine ortodoxe, în țară și în străinătate.

Toți cei ce doresc să ajute cu ceva la această lucrare a societății, sau să devină misionari sau misionare ai ei (chiar de au numai 4 clase primare), sunt rugați să ceară lămuriri printr'o carte postală trimisă Sfintei Episcopii Arad, pentru Frăția misionară.

Sfânta Episcopie Arad caută, pentru

propagandă religioasă în țară și în străinătate, aparate de proiecțiuni luminoase, fixe, sau numai părțile ce le alcătuiesc: obiective, becuri electrice, dinamuri, acumulateoare, liță sau cablu electric, lămpi de carbid, lămpi de petrol cu ciorap, diapozitive religioase sau și numai materialul fotografic și culoriile trebuincioase pentru facerea lor, etc.

Toți oamenii de bine care doresc să ajute această lucrare pentru aducerea sufletelor la Dumnezeu, sunt rugați să se intereseze cine are asemenea aparate sau anexe ale lor și să-l roage să le dăruiască sau să le vândă, sau cel puțin să le împrumute Sfintei Episcopii Arad, vestind-o printr'o carte postală despre acest lucru.”

■ **DIN INIȚIATIVA DLUI PROF. DR. V. G. ISPIR**, decanul Facultății de Teologie din București, a luat ființă de curând „Societatea Română de Teologie Ortodoxă”, cu scopul de a promova studiile teologice, de a afirma ecumenicitatea Bisericii în sânul Ortodoxiei și de a contribui la solidarizarea corpului didactic teologic. Președinția de onoare a acestei Societăți o are I. P. S. Nicodim, patriarhul României, care dimpreună cu I. P. S. Mitropolit Irineu al Moldovei și I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, este și membru de onoare al ei. Societatea cuprinde trei secțiuni: exegetică-sistematică, istorică și cult, viața creștină și teologie practică, iar membrii săi activi pot fi ierarhii Bisericii ortodoxe, membrii corpului didactic dela Facultățile și Academii teologice, profesorii de materii religioase dela seminariile teologice, precum și alte personalități cari se disting prin cugetare și acțiune ortodoxă.

Până la adunarea generală a Societății, ce se va ține în luna Iulie a. c., membrii săi fondatori au ales un comitet de conducere în frunte cu Dl. Prof. Dr. V. G. Ispir ca președinte și Dl. Prof. Dr. Teodor M. Popescu ca secretar.

Salutăm cu toată bucuria noastră sufletească constituirea acestei Societăți, căreia în aceste vremuri, îi revine una din cele mai grele sarcini pentru afirmarea vitalității Bisericii noastre și pentru temeinicirea unei lumi mai creștine decât cea de acum. Dumnezeu să binecuvinteze toate strădaniile membrilor săi!

■ **DIRECȚIUNEA ȘCOALEI DE CÂNTĂREȚI BISERICEȘTI DIN ARAD** a fost încredințată de curând P. C. Părinte Protopop Dr. Petru Deheleanu, profesor la Academia Teologică și colaborator al revistei noastre. În cazul că frații preoții sau cântăreții din eparhie au de solicitat ceva din partea Direcțiunii acestei școli, se vor adresa noului ei Director.